

افزایش ظرفیت استگانوگرافی در فایل های صوتی با استفاده از روش ذخیره غیریکنواخت در ضرایب موجک مترقی

امید اسلامی^۱، وحید حقیقت دوست^۲، الهام رجبی^۳

دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه شاهد^{۱و۲و۳}

eslami.omid@gmail.com

haghigatdoost@shahed.ac.ir

Elham.rajabi86@gmail.com

چکیده

در این مقاله یک روش نوین پنهان نگاری صوت که اطلاعات را در ضرایب تبدیل موجک LWT مخفی می کند، ارائه شده است. در این روش ابتدا فایل صوتی موردنظر به اندازه ۶۴ تائی فریم بندی می شود (۶۴ نمونه در هر فریم). سپس به سیگنال صوتی، تبدیل موجک LWT اعمال می گردد. در مراحل بعدی و به منظور افزایش شباهت نتایج به آستانه شنوائی انسان، تبدیل موجک در رده های بالاتر و بالطبع زیرباندهای بیشتر اعمال می شود. سپس در زیرباندهای مذکور آستانه شنوائی محاسبه شده، توالی داده جانشین بیت های کم ارزشتر در هر ضریب می شوند. سپس با اعمال عکس تبدیل موجک، سیگنال صوتی حاوی اطلاعات مخفی، بازسازی شده و قابل بهره برداری می باشد. نتایج تجربی از ظرفیت بالای پنهان نگاری، بازیابی کامل اطلاعات مخفی شده و کیفیت سیگنال صوتی حاوی اطلاعات حکایت می کند.

کلمات کلیدی

پنهان نگاری اطلاعات در صوت، تبدیل موجک مترقی، بسته موجک، آستانه شنوائی، پنهان نگاری موجک سازگار

۱. مقدمه

امروزه با پیشرفت و گسترش رایانه ها و شبکه های جهانی و نیز افزایش کارائی این تکنولوژی در تمامی ابعاد زندگی انسان، استفاده از رایانه ها بعنوان دفاتر کاری انسان ها و سازمان ها و برقراری ارتباط بصورت غیرحضوری بسیار مورد توجه قرار گرفته است. ولیکن یکی از مهمترین نگرانی ها و چالش ها در این زمینه، امنیت و عدم دسترسی غیرمجاز به اطلاعات شخصی افراد و سازمان های مختلف می باشد.

دانش پنهان نگاری اطلاعات ابزاری نیرومند است که امنیت انتقال و ذخیره سازی اطلاعات را بالا می برد. در سناریوی پنهان نگاری، داده محرمانه درون رسانه دیگری نظیر صوت، تصویر و یا ویدئو مخفی می شود که به رسانه مذکور اصطلاحاً سیگنال پوشش گفته می شود. پس از اتمام فرآیند پنهان نگاری، سیگنال نهانه تشکیل می شود، که این سیگنال جدید می تواند

انتقال داده شده و یا ذخیره سازی گردد. به طور کلی یک سامانه مخفی سازی اطلاعات باید دارای دو ویژگی اساسی زیر باشد:

شفافیت: بدین معنی که موضوع میزبان پیام در هر دو حالت عاری و حاوی پیام مشابه باشد، یعنی در سیگنال نهانه تفاوت قابل درکی برای حواس انسان وجود نداشته باشد.

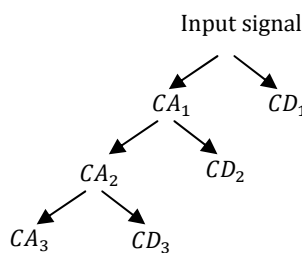
ظرفیت: میزان اطلاعاتی را که می توان در حداقل حجم از رسانه مورد نظر مخفی سازی کرد. ذکر این نکته الزامیست که حجم داده ای که می توان در یک میزبان ذخیره کرد دقیقاً بستگی به ماهیت میزبان دارد.

در سال های اخیر شگردهای مختلفی با اهداف گوناگون برای پنهان نگاری اطلاعات در صوت دیجیتال ارائه شده است که همه این روش ها به نوعی از ضعف سامانه شنوائی انسان (HAS) در پنهان نگاری بهره می جویند. در بسیاری از این روشها

روش اعمال تبدیل موجک پاکت

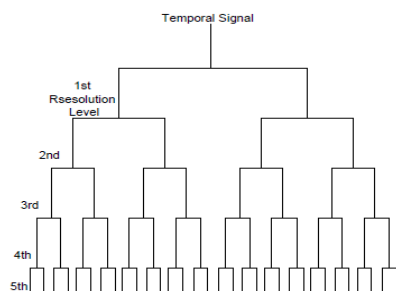
در حالتی که تبدیل موجک را به صورت موجک ساده در سطح سوم پیاده سازی کنیم، خروجی آن رشته‌هایی است که شامل ۴ زیرباند خواهد بود که در شکل (۲) شامل باندهای (A3, D1, D2, D3) تشکیل می‌شود.

همانطور که در این شکل دیده می‌شود در این حالت برای محاسبه تبدیل موجک در سطح سوم، ابتدا این تبدیل در سطح اول محاسبه می‌شود و ضرایب بدست آمده در مرحله بعد تبدیل موجک فقط به ضرایب CA_1 اعمال می‌شود تا ضرایب دیگری حاصل شوند و به همین ترتیب با اعمال تبدیل موجک در هر سطح و بعد از جاگذاری این ضرایب، رشته‌ای از ضرایب مشابه رشته مذکور حاصل می‌گردد.

شکل ۲- روش ساخت ضرایب تبدیل موجک ساده از سیگنال زمانی تا رده سوم

حال اگر از قسمتهایی از رشته مذکور که متعلق به سطوح پایین‌تر تبدیل موجک هستند، مجدداً تبدیل موجک بگیریم و این کار تا آنجا ادامه دهیم که تمام زیرباندها متعلق به سطح پنجم باشند، نتیجه آن رشته‌هایی خواهد بود که به ۳۲ زیر باند قابل تفکیک است. این نوع اعمال تبدیل موجک اصطلاحاً موجک پاکت گفته می‌شود. در شکل (۳) این موضوع بوضوح مشهود است.

شکل ۳- روش ساخت ضرایب تبدیل موجک پاکت از سیگنال زمانی تا رده پنجم

آستانه شنوایی در حوزه تبدیل موجک

آستانه سکوت شنوایی درحقیقت مرز بین شنیدن و نشنیدن گوش انسان است به شرط آنکه هیچ سیگنال قابل شنیده شدن دیگری در محیط اطراف گوش در حال پخش نباشد. در حوزه

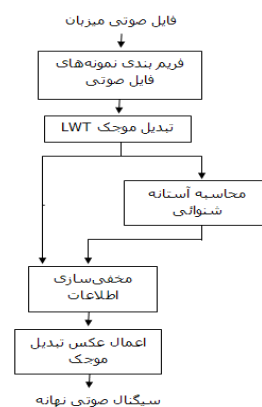
از شگرد تغییر بیت‌های کم‌ارزش (LSB) سیگنال صوتی در حوزه زمان و یا حوزه تبدیل استفاده می‌کنند. برخی از این روش‌ها این شگرد را با شگردهای دیگری همچون انتشار خطا [1,2]، جانمایی خطای کمینه (MER) و اثر خاصیت پوشش‌دهی زمانی [3] ترکیب می‌کنند. در روشهای دیگر پیامهای محرمانه را در بیت‌های کم‌ارزش حوزه های تبدیل همچون تبدیل موجک [4] و تبدیل صحیح به صحیح [3] و اخیراً تبدیل موجک صحیح شده [5] مخفی‌سازی می‌کنند. هرچند شگرد تغییر بیت‌های کم‌ارزش در [6] با هدف افزایش مقاومت در برابر نویز جمع‌شونده، اصلاح شده است. در گروه دیگری از روش‌های پنهان‌نگاری در صوت [7,8] از شگردهای پنهان‌نگاری اطلاعات در تصاویر برای مخفی‌سازی اطلاعات استفاده می‌شود.

در این مقاله یک روش پنهان‌نگاری مبتنی بر شگرد تغییر بیت‌های کم‌ارزش ارائه می‌شود که بیت‌های کم‌ارزش تبدیل موجک LWT سیگنال صوتی را متناسب با بیت‌های داده تغییر می‌دهد. تعداد بیت‌های قابل تغییر در هر زیر باند با آستانه شنوایی که برای آن زیرباند تعریف می‌شود، متناسب است. تأکید اصلی در این روش افزایش ظرفیت پنهان‌نگاری بدون کاهش کیفیت شنیداری صوت پنهان و بازیابی کامل اطلاعات مخفی شده در صوت است.

فرایند پنهان‌نگاری اطلاعات

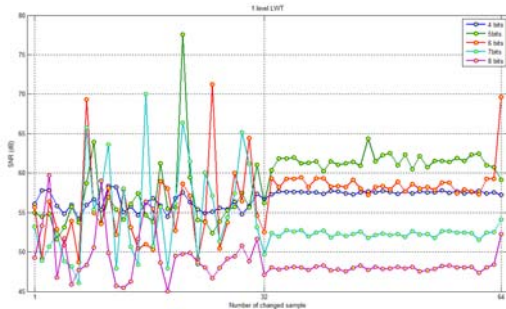
در بلوک دیاگرام شکل (۱) مراحل مخفی‌سازی را مشاهده می‌کنید. باتوجه به این نمودار مراحل مختلف مخفی‌سازی بصورت زیر قابل بیان است:

ابتدا نمونه‌های فایل صوتی فریم بندی می‌شوند. سپس به نمونه‌های گسسته در زمان سیگنال پوشش، تبدیل LWT را با فیلتر هار اعمال می‌کنیم، تا ضرایب صحیح بدست آیند. با استفاده از این ضرایب آستانه شنوایی را محاسبه می‌کنیم.

شکل ۱- مراحل مخفی سازی اطلاعات به روش پیشنهادی

منحنی است که همگی میزان SNR نمونه موردنظر در ازای جانمایی n بیت کم ارزشتر و ۳ بیت کم‌ارزشتر مابقی نمونه‌ها می باشد، که در آن n عددی بین ۴ تا ۸ می باشد. از آنجائی که تنها یکبار از صوت اصلی تبدیل LWT گرفته شده است لذا، این نمودار نمایانگر دو زیر باند مجزا می باشد که زیر باند اول (نمونه های ۱ تا ۳۲) مربوط به فرکانس‌های بالا و زیرباند دوم (نمونه‌های ۳۳ تا ۶۴) مربوط به فرکانس‌های پائین می‌شود. در هر کدام از زیرباندها ۳۲ نمونه قرار گرفته است.

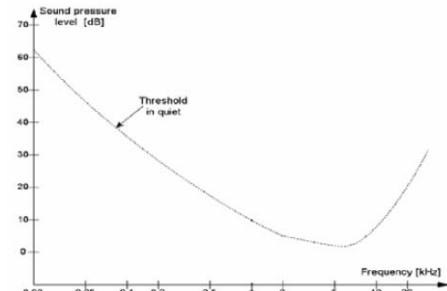
شکل ۶- نمودار تغییرات SNR در جاسازی LSB غیر یکنواخت ضرایب موجک با جانمایی ۳ بیت پیش فرض

با استفاده از اطلاعات بدست آمده، روندی را انتخاب می‌کنیم که بتوان با جانمایی غیریکنواخت اطلاعات در LSB ضرایب موجک به Payload بیشتری از حالت جانمایی ۴ بیت LSB یکنواخت برسیم. به همین منظور، در اطلاعات SNR پس از حذف تمامی حالات استثنا از دامنه اطلاعات هر نمونه و با در نظر گرفتن آستانه 5dB، در هر نمونه مقدار بیتی را انتخاب می‌کنیم که، اختلاف SNR آن با حالت ۴ بیتی کمتر از 5dB باشد. به عبارت دیگر:

۱. تمامی جانمایی بیت‌هایی که SNR بیشتر از حالت جانمایی ۴ بیتی دارند را از دامنه هر نمونه حذف می‌کنیم.
۲. در دامنه هر نمونه، بیتی را انتخاب می‌کنیم که SNR آن حداکثر 5dB کمتر از SNR حالت ۴ بیتی باشد.
۳. در صورتی که نمونه‌ای با این شرایط امکان انتخاب بیت‌های بالاتر را نداشت، اطلاعات را با ۴ بیت در این نمونه جانمایی می‌کنیم.

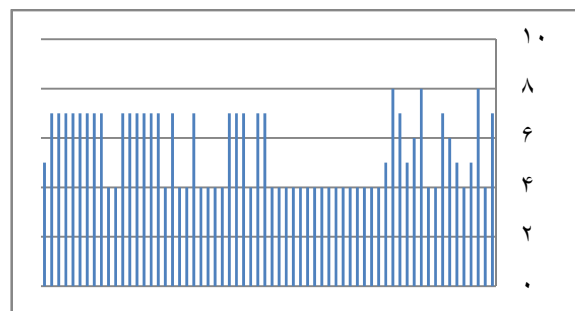
ذکر این نکته الزامی است که، تعریف این حد آستانه به‌منظور افزایش ظرفیت نهان‌نگاری بوده است و مقدار آن نیز پس از انجام چندین آزمایش بدست آمده است. روند انتخاب این حد آستانه بدین صورت است که ضمن توجه به خصوصیات گوش انسان و با اعمال حد آستانه مذکور بتوان تعداد بیت‌های بیشتری را در هر نمونه جانمایی کرد. با انجام آزمایش‌های گوناگون این نتیجه حاصل شد که 5dB اختلاف قابل درکی

زمان این آستانه بصورت یکنواخت توزیع می شود ولی در حوزه فرکانس حد این آستانه در فرکانسهای مختلف متفاوت است بطوریکه آستانه شنوایی در فرکانسهای بالا و خیلی پایین، بالاست. ولی در فرکانسهای میانی میزان آستانه سکوت بسیار پایین است. این فرکانسهای میانی شامل محدوده ۲۰۰۰ تا ۴۰۰۰ هرتزهستند. در نمودار شکل (۴) آستانه سکوت شنوایی را در حوزه فرکانس می‌بینیم.

شکل ۴- آستانه سکوت شنوایی در حوزه فرکانس

در کانال انکدر، اطلاعات در ضرایب تبدیل موجک صوت مخفی می‌شود. میزان اطلاعات وارد شده به هر ضریب به حساسیت شنوایی گوش انسان در آن محدوده بستگی دارد. هر چه محدوده فرکانسی زیرباند مورد نظر به فرکانسهای پایین و یا بالا نزدیکتر باشد، بدلیل آنکه گوش انسان حساسیت کمتری نسبت به تغییرات اعمال شده در آنها از خود نشان میدهد، حجم بیشتری از اطلاعات را در این دسته از ضرایب میتوان مخفی کرد. در شکل (۵) ظرفیت مخفی‌سازی به ازای هر فریم ۶۴ تائی از فایل صوتی نمایش داده شده است.

شکل ۵- قابلیت مخفی‌سازی اطلاعات در زیر آستانه شنوایی

این عدد معادل آستانه مطلق شنوایی هستند که به صورت تجربی و با انجام تست های مکرر شنوایی برای افراد مختلف و با روش مذکور بدست آمده‌اند. باید خاطر نشان ساخت که این آستانه فقط به ازای اعمال تبدیل LWT در سطح پنجم معتبر است.

تشریح الگوریتم نهان‌نگاری موجک سازگار

در ابتدا روش پیاده‌سازی را در سطح اول LWT شرح می‌دهیم. همانگونه که در شکل (۶) مشاهده می‌کنید، نمودار نمایشگر ۵

استفاده از تبدیل موجک LWT موجب حذف خطای بازبازی شده است. از مزایای این روش، بی‌نیازی به دسترسی به صوت اصلی در زمان بازبازی داده، ظرفیت مخفی سازی بالا، بازبازی کامل و کیفیت شنیداری بالای صوت نهانه را می‌توان نام برد. با توجه به توضیحات ذکر شده و کارآئی استفاده از رده پنجم ضرایب موجک پاکت، انجام ادامه آزمایشات را در رده مذکور و با استفاده از موجک پاکت که طراحی شد، پیگیری کردیم که نتایج اعمال آن را بر روی ۱۰ فایل صوتی در جدول ۳ می‌توانید مشاهده نمایید.

جدول ۳- نتایج کلی طرح پیشنهادی در آزمایشات گوناگون

	روش پیشنهادی			SNR LSB 4bit	SNR LSB 5bit
	SNR	Payload	MOS		
Classic	53.04	341	4.8	51.32	47.31
Classic	50.19	355	4.8	53.59	43.87
Country	55.91	353	4.9	50.8	47.56
Country	55.39	363	4.8	51.2	47.22
Jazz 1	57.07	372	5	48.73	45.46
Jazz 2	51.22	410	4.9	47.17	48.71
Pop 1	44.17	379	5	41.83	38.16
Pop 2	43.44	392	5	41.29	38.85
Speech	47.62	336	4.5	55.45	40.81
Speech	45.71	373	4.6	42.91	38.98

با بررسی اطلاعات جدول و با حذف تمامی حالات استثنا می‌توان به این نتیجه رسید که بطور میانگین این روش قابلیت دارا بودن ظرفیتی معادل ۳۶۷ بیت را در هر فریم ۶۴تایی داراست. که با توجه به میانگین مقادیر SNR که عددی معادل ۵۰/۳۷ است، نشان از کارآئی بالای این روش می‌دهد. از نظر کیفی نیز فایل‌های صوتی از کیفیت شنیداری بالایی برخوردارند که با میانگین MOS ، ۴/۸ تطابق این روش با خصوصیات شنوایی انسان مشخص می‌شود.

مراجع

- [1] N. Cvejic, T. Seppanen, "Increasing robustness of LSB audio steganography using a novel embedding method," In Proc. IEEE Int. Conf. Info. Tech. : Coding and Computing, Vol. 2, pp. 533-537, April 2004.
- [2] N. Cvejic, T. Seppanen, "Increasing the capacity of LSB based audio steganography." IEEE Workshop on Multimedia Signal Processing, pp. 336-338, 2002.
- [3] S.S. Aghaian, D. Akopian, O. Caglayan, S. A. D'Souza, "Lossless Adaptive Digital Audio Steganography," In Proc. IEEE Int. Conf. Sig., Sys. and Comp., pp. 903-906, 2005.
- [4] N. Cvejic, T. Seppanen, "A wavelet domain LSB insertion algorithm for high capacity audio steganography," In Proc. IEEE Digital Signal Processing Workshop, Callaway Gardens, GA, p. 53-55, Oct. 2002.

برای گوش انسان نیست، ضمن اینکه در نهایت SNR حاصل شده نیز مقدار قابل توجهی دارد.

در جدول ۱ مقایسه‌ای از روش پیشنهادی با روشهای یکنواخت دیگر آورده شده است.

جدول ۱- مقایسه SNR و Payload روش پیشنهادی با

روش‌های قبلی

روش	SNR	Payload
روش پیشنهادی	55.13	351
LSB یکنواخت ۴ بیتی	51.2	256
LSB یکنواخت ۵ بیتی	47.22	320

آزمایش قبلی را با همان مشخصات و الگوریتم بر روی فایل صوتی مذکور، در رده‌های بالاتر موجک پاکت نیز انجام دادیم که نتایج آن در بخش نتایج آورده شده است. SNRهای جانمایی در هر زیرباند، تقریباً برابر هستند و نیز در هر زیرباند، اختلاف زیادی از این نظر مشاهده نمی‌گردد، مگر در موارد استثنا که قبلاً بحث شد، که این موضوع در نمودارهای رده‌های بالاتر به وضوح مشهود است.

مقایسه نتایج

جدول ۲- مقایسه کارآئی روش پیشنهادی در رده‌های مختلف

با LSB یکنواخت ضرایب LWT

روش	SNR	Payload	MOS
1st LWT پیشنهادی	55.13	351	4.4
2nd LWT پیشنهادی	57.6	349	4.5
3rd LWT پیشنهادی	58.48	343	4.6
4rd LWT پیشنهادی	58.43	321	4.6
5rd LWT پیشنهادی	55.39	363	4.8
LSB 4 bit LWT	51.2	256	4.1
LSB 5bit LWT	47.22	320	3.8

با توجه به اعمال روش نهان‌نگاری موجک سازگار و مقایسه نتایج آن در رده‌های مختلف و نیز قیاس آنها با روش‌های دیگر به این نتیجه رسیدیم که در فریم بندی ۶۴ تایی نمونه‌ها و با اعمال تبدیل موجک پاکت در رده پنجم به بالاترین درجه تفکیک فرکانسی می‌رسیم که نتیجه این بررسی به صورت آشکار در اطلاعات جدول ۲ مشهود است.

جمع بندی و نتیجه گیری

در این مقاله یک روش مؤثر و نوین نهان‌نگاری اطلاعات در صوت ارائه شد. در این روش بیت‌های داده محرمانه در ضرایب تبدیل موجک مترقی در نواحی که سامانه شنوایی انسان در آن نقاط حساسیت کمتری به تغییرات دارد مخفی می‌شود.

- [8] R. A. Santosa, P. Bao, "Audio-to-image wavelet transform based audio steganography," IEEE Int. Symp. , pp. 209-212, June 2005, Zadar, Croatia.
- [9] H. Matsuka, "Spread Spectrum Audio Steganography using Sub-band Phase Shifting," IEEE Int. conf. Intelligent Information Hiding and Multimedia Signal Processing (IIHMSP' 06), pp. 3-6, Dec. 2006, Pasadena, CA, USA.
- [10] K. Gopalan, "Audio steganography by cepstrum modification," In Proc. IEEE Int. Conf. Acoustics, Speech, and Signal Processing, Vol. 5, pp. 481-484, March 2005.
- [5] A. Delforouzi, M. Pooyan, "Adaptive Digital Audio Steganography Based on Integer Wavelet Transform," IEEE Int. conf. Intelligent Information Hiding and Multimedia Signal Processing (IIH- SP'07), Nov. 2007, Kaoshiung, Taiwan.
- [6] K. Gopalan, "Audio steganography using bit modification," Proc. IEEE Int. Conf. Acoustics, Speech, and Signal Processing, Vol. 2, pp. 421-424, April 2003.
- [7] P. Bao and X. Ma, "MP3-Resistant Music Steganography based on Dynamic Range Transform," IEEE Int. Sym. Intelligent Signal Processing and Communication Systems, pp. 266-271, Nov. 18-19, 2004, Seoul, Korea.